

Inspiration, tips och litteraturlista för upprustning av utemiljöer

I områden med socioekonomiska utmaningar ska stödet:

- bidra till utemiljöer som stimulerar till aktivitet och social gemenskap
- bevara eller utveckla ett bostadsområdes gestaltning
- åtgärderna ska på ett varaktigt sätt bidra till attraktiva, funktionella, jämställda och trygga utemiljöer.

Som fastighetsägare eller med fastighetsägarens godkännande kan du nu söka stöd för upp till 50 procent av kostnaderna för dessa åtgärder. Sista ansökningsdatum är den 16 april för ansökningsomgång 1 och den 31 juli för ansökningsomgång 2. De åtgärder som beviljas stöd måste vara avslutade inom två år. Mer information om stödet och hur du ansöker finns att läsa på boverket.se.

Stödet lämnas för åtgärder som innebär att en ny anläggning skapas eller att en befintlig anläggning renoveras. En anläggning kan exempelvis vara en mötesplats för kultur- och fritidsändamål, gång- och cykelvägar eller byggnadsanknuten konst. Ansökan kan också handla om att skapa förutsättningar för olika typer av aktiviteter, såväl spontana som planerade. Utemiljöer som kan erbjuda en mångfald av aktiviteter för olika åldrar och grupper skapar också mötesplatser och trygghet.

Åtgärden ska på ett varaktigt sätt bidra till attraktiva, funktionella, jämställda och trygga miljöer. Samtliga kriterier måste vara uppfyllda. Kravet på varaktighet innebär att stödet inte kan sökas för tillfälliga åtgärder, till exempel en tillfällig scen eller kostnader för att genomföra ett evenemang.

På följande sidor hittar du lite inspiration och tips och en litteraturlista som kan vara till hjälp då du planerar din utemiljö.

God utemiljö

Vad är en god utemiljö? Vad är en attraktiv boendemiljö? Gestaltningen är central för hur väl en miljö fungerar och hur uppskattad den blir. En väl utformad plats kan medföra att människor trivs och använder platsen, att de bor kvar i området och att skadegörelse minskar. En god utformning är flexibel och har därmed lång varaktighet, samtidigt som den utgår från platsens förutsättningar och tar vara på befintliga kvaliteter. Det är också viktigt att veta vilka platsen är till för och hur deras behov ser ut. Processen gynnas av samverkan i ett tidigt skede mellan vitt skilda kompetenser och erfarenheter.

Utemiljöer som exempelvis bostadsgårdar, gator, torg, lekplatser och parker bör utformas med god arkitektur och en estetiskt tilltalande utformning. Träd, växter och vatten är viktiga element för att skapa estetiska kvaliteter och vackra miljöer. Här är också trygghet och säkerhet viktiga aspekter. Att skapa utblickar över intressanta miljöer ger både överblick och orienterbarhet. En låg bullernivå som gör det möjligt att prata och höras är också en viktig kvalitet. Att vårda en befintlig bebyggelses värde är viktigt eftersom det både handlar om resurshållning och platsens identitet.

Delaktighet och inflytande

För att skapa långsiktigt hållbara utemiljöer är det viktigt att fånga upp hur kvinnor, män, pojkar och flickor i området upplever miljön och vad de har för tankar om området. Befintliga kvaliteter i utemiljön kan då bättre tas tillvara och utvecklingen av utemiljön anpassas till de behov som finns.

På tal om trygghet

Många kvinnor och män avstår från utevistelse och fysisk aktivitet på grund av rädsla för att utsättas

för övergrepp eller brott. En nationell trygghetsundersökning har visat att kvinnor är otrygga i mycket högre grad än män. Även om undersökningen visade att den upplevda otryggheten bland både män och kvinnor totalt sett har minskat visar den att många behöver stödande miljöer för att kunna leva ett fysiskt aktivt liv.

I många boendeundersökningar där man frågar de boende hamnar trygghet och utemiljön högst upp på åtgärdslistan.

Det finns några gemensamma kännetecken för platser som upplevs som trygga.

De är platser som:

- går att överblicka
- ger kontakt med omgivningen
- är befolkade
- går att orientera sig i
- blandar vägar och bebyggelse
- är välskötta.

Att röra sig obehindrat

Ett sätt att förbättra utemiljön kan vara att öka gång- och cykelvänligheten i ett område. Med gång- och cykelvänlig miljö menas att miljön stödjer och uppmuntrar människor

till att gå och cykla genom att vara bekväm och säker för gående och cyklister. Samtidigt ska det vara möjligt att till fots eller per cykel nå olika målpunkter inom rimlig tid och med rimlig ansträngning i en visuellt attraktiv omgivning.

Tillgänglighet

En del av oss kanske behöver använda hjälpmedel för att ta oss fram, eller kanske hör eller ser sämre eller har svårare att uppfatta omgivningen av andra skäl. Vid nedsatt funktionsförmåga kan omgivningens utformning bli till hinder för delaktigheten. Sedan 2001 finns det lagliga krav på att åtgärda de hinder som är enkelt avhjälpta.

Med en miljö som är tillgänglig och användbar för personer med funktionsnedsättning får vi en miljö som är bättre även för andra. Det finns gott om exempel på hur tillgänglighet för funktionsnedsatta personer gynnar alla:

- en god och bländfri belysning som är nödvändig för en person med nedsatt syn kan samtidigt öka trivseln för alla, och den kan dessutom öka tryggheten för många
- jämn markbeläggning vid till exempel övergångsställen gör det lättare för den som drar barn- eller shoppingvagn och rullator samt minskar risken för alla att snubbla
- speciell markbeläggning i lekplatser underlättar eftersom sand är svår att ta sig fram i
- sandlådor som är högre gör att barn eller föräldrar med rullstol också kan vara med och leka

Lästips!

För att ge inspiration och kunskap har Boverket sammanställt en litteraturlista där allt från tillgänglighet till grönska finns med. På boverket.se/publikationer kan du välja att ladda ner eller beställa dessa publikationer och många fler.

Vägledning om boendeinflytande vid ombyggnad

På boverket.se finns även en vägledning om boendeinflytande som riktar sig framför allt till dig som äger hyreshus som ska renoveras och till dig som ska ansvara för dialogen med hyresgästerna. Men det finns också information till dig som själv är hyresgäst.

Gör plats för barn och unga!

En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö.

Planera för rörelse! – en vägledning om byggd miljö som stimulerar till fysisk aktivitet i vardagen

Få en ökad kunskap om hur viktig fysisk aktivitet är för hälsa och välbefinnande och hur den byggda miljöns utformning kan stödja ett fysiskt aktivt vardagsliv.

Bostadsnära natur – inspiration & vägledning

Inspiration och stöd till kommunerna i deras arbete med att säkra tillgången till de grönområden som finns nära bostäderna – den bostadsnära naturen.

Plats för trygghet Inspiration för stadsutveckling

tips och idéer kring hur du kan arbeta med att stärka tryggheten i det offentliga rummet.

Urbana guldgrubbor Resultat från Delegationen för hållbara städers stödprojekt

Olika hållbarhetsåtgärder har testats och genomförts – allt från solcells-satsningar till arbetsmarknadsprojekt.

Avfallshandling – tillgänglig, säker och estetisk

Inspiration och vägledning vid planering och byggande av avfallsutrymmen, återvinningsstationer och återvinningscentraler.

Lästips fortsättning

Bygg barnsäkert – i byggnader, på tomter och i utemiljön
Planera, utforma och underhåll byggnader och närområden så att barn kan leka och utvecklas utan att skadas.

Regler i Sverige för lekplatser och lekredskap

Mångfunktionella ytor – klimatanpassning av befintlig bebyggd miljö i städer och tätorter genom grönstruktur

Läs mer om värdet i att inte hårdgöra mark och vidga synen på grönstrukturen, grönytor, mellanrummen och friytorna i stad och tätort.

**Låt staden grönska
Klimatanpassning genom grönstruktur**

En stor utmaning i dag är hur den befintliga bebyggelsen ska hanteras vid klimatförändringar. En möjlighet är att arbeta med den befintliga bebyggelsens mellanrum och de gröna och blå strukturerna.

**Enkelt avhjälpt
– så här kan det gå till**

Människors möjlighet att delta i samhället påverkas av hur gator, torg och publika lokaler är utformade. Vi behöver kunna ta oss fram, komma in och ta del av utbud och service.

**Jämställdhet på dagordningen
Planera för ett tryggt och jämställt samhälle**

Planering ur ett jämställdhetsperspektiv leder till att stads- och tätortsmiljöer blir mer tillgängliga för både kvinnor och män.

Boendeinflytande i praktiken

Aktuella erfarenheter av olika former av boendeinflytande i samband med att man utvecklar ett bostadsområde. Det handlar framförallt om förnyelsearbete i bostadsområden med utbrett utanförskap.

**Socialt hållbar stadsutveckling
– en kunskapsöversikt**

Hur kan man motverka segregation och främja integration med hjälp av åtgärder i den fysiska samhällsplaneringen?

**Attraktiva miljonprogramsområden i små kommuner
– fyra fallstudier**

En fallstudie över attraktivitetshöjande åtgärder som genomförts av fastighetsbolag i mindre kommuner.

